



**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 11

NOVEMBER 2022

**AFRIKAANS HUISTAAL V1
(EKSEMPLAAR)**

PUNTE: 70

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 13 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings:

AFDELING A:	Leesbegrip	(30)
AFDELING B:	Opsomming	(10)
AFDELING C:	Taalstrukture en -konvensies	(30)
2. Lees ALLE instruksies noukeurig deur.
3. Beantwoord AL die vrae.
4. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.
5. Trek 'n streep na elke afdeling.
6. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
7. Laat 'n reël oop na elke antwoord.
8. Skenk veral baie aandag aan spelling en sinskonstruksie.
9. Voorgestelde tydsindeling:

AFDELING A:	50 minute
AFDELING B:	30 minute
AFDELING C:	40 minute
10. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: LEESBEGRIP**VRAAG 1**

Lees en kyk na die tekste hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS A: ARTIKEL**'N PRENTJIE = 1 000 WOORDE**

- | | | |
|---|---|------------------------|
| 1 | Hoe sit jy die emosie terug in teksboodskappe? Laat emoji die praatwerk doen. | |
| 2 | Die see van emoji wat op net mooi alle platforms voorkom, is die perfekte leestekens om jou vreugde, hartseer en skaterlag in 'n teksboodskap uit te druk. Die gesiggie met die spiraaloë is pas goedgekeur deur die <i>Unicode Consortium</i> , die organisasie sonder winsoogmerk wat nuwe emoji goedkeur en standaardiseer. Dit kan enige iets van o jitte, sjoe, hete, jislaaik, maggies, ek kan dit nie glo nie, uitbeeld. | 5 |
| 3 | Emoji. Jy kan 'n koerantartikel daarin skryf (soos iemand in die <i>Wall Street Journal</i> gedoen het). Of klassieke werke soos <i>Peter Pan</i> en <i>Alice in Wonderland</i> daarin vertaal (soos ook reeds gedoen is). Die Egiptenare sal hulle dalk slap lag vir die eenvoud van die karikatuuragtige tekeninge. Maar dis baie vinniger as hul hiërogliewe, wat dikwels tydrawend in rots uitgekerf moes word. | 10 |
| 4 | Die klein prentjies verklap meer as wat jy dalk besef. Dit kan maatskappye en digitale platforms help om 'n beter idee te kry van hoe jy voel – veral oor handelsmerke – en selfs gebruik word om jou deur spesifieke advertensies te teiken. Deur die gebruik van emoji op 'n aanlyn platform oorhandig jy as't ware netjies verpakte, sappige inligting oor jou emosies en belangstellings aan maatskappye. Terwyl 'n rekenaar dit moeilik kan vind om die toon van 'n teksboodskap te verstaan, kan emoji 'n algoritme 'n lekker wenk gee. Só invloedryk is dit, maatskappye ding mee om hul produkte op emoji-sleutelborde te laat verskyn. Ford het in 2019 'n stille veldtog gevoer om die <u>Unicorn Consortium</u> te oorreed om 'n bakkie-emoji goed te keur. Dis reeds op ons toestelle, hoewel sonder die Ford-handelsmerk. Taco Bell, die kitskosrestaurant, het sy gewig agter 'n petisie vir 'n taco-emoji gegooi, wat suksesvol was, maar Durex se veldtog vir 'n kondoom-emoji was nie suksesvol nie. | 15

20

25 |
| 5 | Emoji help ons om tussen die lyne te lees en verryk dus kommunikasie veral die dinge wat nie altyd maklik in teks oorgedra word nie. Sowat 72% van jong volwassenes druk emosie makliker met behulp van emoji eerder as net in woorde uit, volgens Vyvyan Evans, Britse linguïst* en skrywer van <i>The Emoji Code</i> . “Wat ons sê, is dikwels nie wat ons bedoel nie, dus letterlik met ons woorde oordra nie.” Dit is die vinnigste groeiende ‘taal’ in die geskiedenis en word deur 92% van die aanlyn-bevolking gebruik. Die webtuiste Emojipedia word 'n allemintige 33 miljoen keer per maand besoek. Dit bevat onder meer 'n argief wat die visuele evolusie van elke karakter volg. Oxford Dictionaries het in 2015 die gesig met vreugdetrane as “woord van die jaar” aangewys. | 30

35 |

6	Die woord 'emoji' is van Japannees afgelei en beteken rofweg "prentjie" en "karakter". Die ooreenkoms met die woord "emosie" is toevallig. Nou leef ons egter in 'n multikulturele samelewing en die interpretasie van 'n emoji kan van mens tot mens en kultuur tot kultuur verskil. Een emoji kan letterlik 'n duisend woorde beteken. Dit kan jou in 'n groot verleentheid plaas, selfs die polisie op jou spoor sit. <u>Na gelang van jou eie subjektiewe opvatting kan sommige emoji geïnterpreteer word as rassismies, beledigend, kultureel onsensitief en homofobies.</u> Só is 'duim op' 'n teken van goedkeuring in Westerse kulture, maar obsees in Griekeland en die Midde-Ooste. Boonop is emoji nie heeltemal universeel nie.	40 45
7	Sal jy dit so vinnig by 'n teksboodskap voeg as jy weet dit kan as 'n dreigement beskou word? Of 'n kontrak bindend maak wat jy nooit eens formeel onderteken het nie? Glo dit of nie, daar is 'n groeiende aantal regsake wêreldwyd – Brittanje, Nieu-Seeland en Frankryk ingesluit – waar howe emoji as getuie moes interpreteer. Die emoji waaroor die meeste hofsake gemaak word, is die gewone ou "smiley", gevolg deur die "knipogende" en "hartseer" gesiggie. Die redes wissel van kindertoesig en teistering by die werk tot moord. Dis nog betreklik nuut in die Suid-Afrikaanse-reg, maar daar is baie internasionale presedente** wat vir ons howe die pad vorentoe belig.	50 55
8	<u>Ons gebruik emoji volgens ons persoonlikheid</u> , volgens Britse navorsing. As jy meer tegemoetkomend is, is jy geneig om sosiale en emosionele seine in die regte lewe te gebruik om met ander te kommunikeer. Navorsers spekuleer*** as jy jouself as tegemoetkomend sien, jy moeite gaan doen om daardie deel van jou persoonlikheid oor te dra. Gee jy daarteenoor nie eintlik om wat mense van jou dink nie, is jy dalk gemakliker om al jou emosies te wys, insluitend hartseer en dus ook die hartseer emoji. Emoji word voorts as ontoepaslik in 'n meer professionele omgewing beskou. Dit verklaar waarskynlik waarom respondente sê hulle gebruik dit minder in e-posse as ander teksboodskappe en op sosiale media, volgens die navorsers.	60 65
9	Sonder enige bemerking, aktivisme en wetgewing, sonder trompetgeskal, het hierdie nuwe 'taal' stilletjies ons alledaagse lewe ingesluit. Omhels dit maar as jy in die toekomst doeltreffend aanlyn wil kommunikeer en 'n emosionele respons wil ontlok. Mense wat emoji in aanlyn-boodskappe gebruik, is meer suksesvol om 'n huweliksmaat te vind, volgens peilings op afspraakwebtuistes soos match.com.	70

[Verwerk uit *SARIE.com*, Januarie/Februarie 2021]

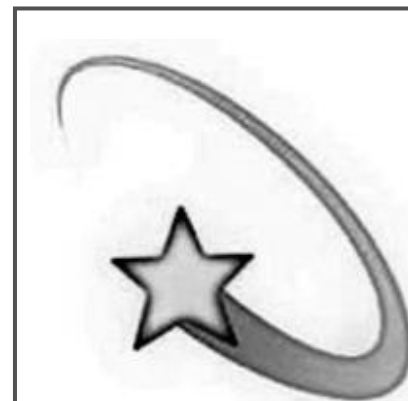
- ***linguis:** taalwetenskaplike
 ****presedente:** vroeëre beslissings waarop 'n mens jou kan beroep: voorbeeld:
Ons mag nie so 'n gevaarlike presedent skep nie.
 *****spekuleer:** bespiegel, bepeins, nadink oor

TEKS B: VISUELE TEKS



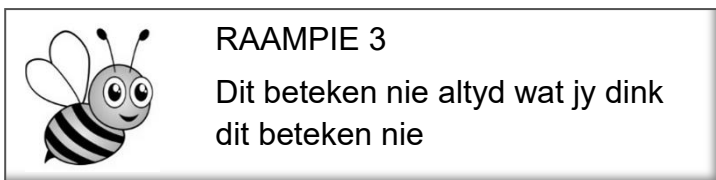
RAAMPIE 1

Westerse wêreld:
bid, pleit, begeerte
Japan:
asseblief, dankie



RAAMPIE 2

Ruimte, maan, die
magiese
Of duiseligheid?



RAAMPIE 3
Dit beteken nie altyd wat jy dink
dit beteken nie

[Verwerk uit af.eyewated.com]

VRAE: TEKS A

- 1.1 Hoe weet ons dat die gebruik van emoji op digitale platforms nie ongewoon is nie? Haal 'n woordgroep uit paragraaf 2 aan. (1)
- 1.2 Emoji word nie lukraak ontwerp en geplaas nie. Kan hierdie stelling as 'n feit of 'n mening beskou word? Motiveer jou keuse. Sê ook waarom ons kan aanvaar dat dit nie net 'n geldmaak foefie is nie. (2)

- 1.3 Noem TWEE redes waarom die gebruik van emoji nie net beperk is tot teksboodskappe nie. (2)
- 1.4 Waarin lê die verskil tussen emoji en die Egiptenare se hiërogliewe? (2)
- 1.5 Gee EEN bewys uit paragraaf 4 dat maatskappye suksesvol kompeteer om hul produkte te bemark. (1)
- 1.6 Emoji verbeter ons kommunikasievaardighede. Verduidelik kortliks hoe. (1)
- 1.7 Herlees paragraaf 5.
Verskaf DRIE redes waarom jy dink dat emoji gekom het om te bly. (3)
- 1.8 Waarom word daar gesê dat die interpretasie van emoji uniek is? Verskaf ook 'n bewys hiervan. (2)
- 1.9 Emoji's kan nie as volledig universeel beskou word nie vanweë ons subjektiwiteit. Motiveer waarom hierdie stelling as korrek beskou kan word. (4)
- 1.10 Noem DRIE redes waarom emoji's in teksboodskappe nie onnadenkend gebruik moet word nie. (3)
- 1.11 Herlees paragraaf 8.
Benoem die verskille tussen sogenaamde verdraagsame mense teenoor mense wat minder bekommerd is oor wat ander van hul dink. (2)
- 1.12 Herlees paragraaf 9.
Waarom kan die onafhanklikheid en invloedrykheid van emoji-taal toegeskryf word? (3)
- VRAE: TEKS B**
- 1.13 Watter visuele bewys in die teks dui daarop dat die gebruik van emoji baie gewild is? (1)
- 1.14 Dink jy die woorde, "Vroumense is kompleks" is gepas? Motiveer jou antwoord. (1)
- VRAE: TEKS A en TEKS B**
- 1.15 Verwys na die verband tussen die onderstreepte sin van paragraaf 6 en die eerste sin van paragraaf 8 in TEKS A en die inhoud van TEKS B. Verwys afsonderlik in jou antwoord na die verband tussen paragraaf 6 en paragraaf 8 se sinne met TEKS B. (2)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 2**

Lees die teks hieronder en maak 'n opsomming van **SEWE ingesteldhede wat tot suksesvolle entrepreneurskap bydra**.

LET WEL:

1. Jou opsomming moet in jou eie woorde (in duidelike, volsinne) in **paragraafvorm** aangebied word en mag nie meer as **90 woorde** beslaan nie.
2. Jy moet EEN samehangende paragraaf skryf.
3. Dit is nie nodig om vir die opsomming 'n titel te gee nie.
4. Dui die **getal woorde** aan wat jy vir die opsomming gebruik het.

TEKS C**WORD 'N SUKSESVOLLE ENTREPRENEUR**

Entrepreneurskap is nie net vir mense wat hul eie ondernemings het nie. Groot maatskappye waardeer mense wat nuut kan dink, want hulle word leiers en innoveerders. Leer só om oopkop en gereed te wees vir die uitdagings van entrepreneurskap.

Entrepreneurskap berus op 'n raamwerk van gedrag en nie op kennis nie. Verander dus jou gedrag, want dan verander jou uitkyk op die lewe ook. Jy moet weet hoe om jou kennis toe te pas.

Sien geleenthede raak. Kyk anders na probleme en sien die geleenthede raak. In moeilike omstandighede is daar juis baie geleenthede. Dit help jou ook om nie moedeloos te raak nie.

Soveel keer kla jong entrepreneurs dat hul ouers vra wanneer hulle nou "n regte werk" gaan kry. Besef dat entrepreneurskap 'n volwaardige loopbaan is. Entrepreneurskap is dit waarom die ekonomie draai.

Dit verg deursettingsvermoë om keer op keer op te staan en weer te probeer. Leer jou kind hierdie veerkragtigheid van jongs af aan. 'n Mens leer die beste uit jou foute. Dis nie die einde van die wêreld nie.

Dit is belangrik dat kinders van jongs af take in en om die huis doen. Dit doen wondere vir 'n kind om te weet dat hy of sy dinge self kan doen. Laat kinders toe om huistake te doen, want dit bou hul selfvertroue en verantwoordelikheid.

Kinders benader soms 'n probleem uit 'n heel ander hoek as volwassenes omdat hulle nie die gewone beperkings sien nie. Moenie hulle kreatiwiteit deur jou denke beperk nie. Gee hulle die ruimte en 'n risikovrye omgewing om oplossings te vind.

Wees op die uitkyk na geleenthede om werkservaring te kry. Bied aan om gratis te werk om te sien hoe 'n maatskappy funksioneer. Dis waardevolle ervaring wat jy as deel van jou studie kan sien. Hierdie werkservaring kan jy op jou CV sit.

[Verwerk uit *Rapport*, 12 Julie 2020]

TOTAAL AFDELING B: 10

VRAAG 3: ADVERTENSIE

Bestudeer die advertensie (TEKS D) en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS D

1 Beurtkrag onderbreek 'n haarsny...

2 nie koel nie

3 Maak 'n halwe haarsny die mode – jy kan mos!

4 **KOEL!**

5 **Koel → → koeler → Tropica**

6 Niks is koeler nie

Clover TROPIKA

Clover
Made With Love™

[Verwerk uit *Tuis*, April 2021]

VRAE: TEKS D

- 3.1 Watter boodskap wil die adverteerder met reël 2 oordra? (1)
- 3.2 Verduidelik watter funksie die emoji (afwaartse duim) in reël 2 verrig. (1)
- 3.3 Is die boonste foto in die advertensie gepas? Motiveer jou antwoord. (1)
- 3.4 Waarom word daar van hoofletters in reël 4 gebruik gemaak en verduidelik die verband met *Tropika*. (2)
- 3.5 Watter oorredingstegnieke gebruik die adverteerder in reël 4 en 5 om aan te dui dat 'n slegte situasie wel na positief verander kan word? (2)
- 3.6 Watter tipe diskriminasie kan hier in hierdie advertensie voorkom? (1)
- 3.7 Verskaf die intensiewe vorm van die vetgedrukte woord in reël 5. (1)
- 3.8 Skryf VIER opeenvolgende woorde uit reëls 4–6 neer wat as oorredingstaal gebruik word. (1)



[10]

VRAAG 4: STROKIESPRENT




Bestudeer die strokiesprent (TEKS E) hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS E

Zits 1

<p>Raampie 1</p> <p>Die matriekafskied was ongelooflik! <u>Die orkes was aan die brand!</u></p> <p>En die saal het so mooi gelyk. Na my mening-sprokiesagtig.</p> 	<p>Raampie 2</p> <p>Ek kan nie glo ons het tot 04:00 gedans nie.</p> <p>Jy was so ongelooflik</p> <p>Nee, jy was</p> <p>Nee, jy was</p> 	<p>Raampie 3</p> <p>Hulle lyk baie beter na 'n twaalfuur lange partytjie as ons na 'n goeie nagrus</p> <p>Gmffff....</p> 
--	--	--

Zits 2

<p>Raampie 4</p> <p>Dit is die <u>beste</u> Kersfees ooit!</p> 	<p>Raampie 5</p> <p>Ons het saam geskenke oopgemaak en daarna saam geëet...</p> 	<p>Raampie 6</p> <p>Ek dink ons het 'n heerlike, gesellige <u>familie-aandjie</u> en kan nou saam aan my legkaart bou.</p> 
<p>Raampie 7</p> <p>Dankie dat jy saam met ons kuier, Jeremy</p> <p>Ja, dankie</p> <p>Net my plesier, Ma en Pa.</p> 		

[Verwerk uit <https://gocomics.azcentral.com>]

VRAE: TEKS E

- 4.1 Wat is die geïmpliseerde betekenis van die onderstreepte woorde in RAAMPIE 1? (1)
- 4.2 Watter visuele bewys is daar in RAAMPIE 1 wat daarop dui dat hulle die aand geniet het? (1)

- 4.3 Ondersteun die visuele voorstelling in RAAMPIE 3, die pa en ma se woorde? Motiveer jou antwoord. (2)
- 4.4 Herskryf die onderstreepte woord in RAAMPIE 4 sodat dit beklemtoon word. (1)
- 4.5 Skryf TWEE opeenvolgende woorde uit RAAMPIE 6 wat dui op 'n eie opvatting/mening. (1)
- 4.6 Hoe weet ons dat Zits se ma in RAAMPIE 6 haar woorde gebruik om die verhouding tussen taal en mag uit te beeld? (1)
- 4.7 Waarom het die onderstreepte woord in RAAMPIE 6 'n koppelteken? (1)
- 4.8 Watter afleiding kan van Zits se pa gemaak word? (1)
- 4.9 Kan Zits se woorde in RAAMPIE 7 as ironies beskou word? Motiveer jou antwoord. (1)

[10]

VRAAG 5: ARTIKEL

Bestudeer die artikel (TEKS F) hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS F**JA, LAG MAAR**

- 1 Humor is sedert die begin van die geskiedenis 'n sielkundige salf in die donkerste tye.
- 2 Iets voel oorweldigend, maar sodra jy 'n grappie daarvoor maak raak dit minder vreesaanjaend. Jy neem só die angel uit 'n nuwe, onbekende bedreiging, volgens komediant en akteur, Schalk Bezuidenhout. Humor maak dit makliker om aan te pas by (5.3) veranderinge.
- 3 Suid-Afrikaners het nog altyd 'n fantastiese sin vir humor gehad, veral in die donkerste tye. Natuurlik is dit nie uniek aan ons nasie nie. Dis een van ons land se (5.5) beste hanteringsmeganismes en iets wat ons nog altyd deur al die moeilike jare gehelp het.
- 4 Humor help ook om 'n gemeenskap te bou. Grappies oor die coronavirus is 'n manier waarop mense sê: "Ons is almal saam in hierdie ding". (5.6) Dis ook 'n manier van draaksteek met outoriteit en die ondermyning van politici of groot maatskappye se mag.
- 5 Humor kweek empatie. As ons vir (5.8) onsself kan lag, beteken dit ons kan ook kwesbaar voor mekaar wees, wat ons uiteindelik meer menslik maak. Humor is soos kos, almal se smaak verskil. As jy 'n traumatiese ervaring gehad het, is jy minder geneig om vir donker humor te grinnik wat jou daaraan herinner.
- 6 Grappies en satire kan ook (5.9) misleidende inligting versprei. Mense weet nie altyd wat om as die waarheid te aanvaar en waaroor om net te lag nie.
- 7 Ter afsluiting kan ons sê dat lag 'n vorm van genesing is. As jy nie in dié dae kan lag nie, kry ek jou jammer, want het ons nie almal nou iets warm nodig om aan vas te hou nie? Ons durf immers aan niks anders raak nie!

[Verwerk uit *rooi rose*, Januarie 2020]

VRAE: TEKS F

- 5.1 Identifiseer die eerste diftong in paragraaf 1. Skryf die woord waarin die diftong voorkom, neer en onderstreep die diftong. (1)
- 5.2 Herskryf die onderstreepte sin in paragraaf 2 en voeg die ontbrekende leesteken by. Onderstreep die leesteken wat jy ingevoeg het. (1)
- 5.3 Verskaf die verkleinwoord van die onderstreepte woord. (1)

- 5.4 Skryf die onderstreepte gedeelte van die eerste sin van paragraaf 3 in die ontkennde wyse. (1)
- 5.5 Verskaf die stellende trap van die onderstreepte woord in paragraaf 3. (1)
- 5.6 Verduidelik die betekenis van die onderstreepte idioom in die derde sin van paragraaf 4. (1)
- 5.7 Skryf die eerste sin van paragraaf 5 in die lydende vorm. (1)
- 5.8 5.8.1 Benoem die onderstreepte woordsoort in paragraaf 5. (1)
- 5.8.2 Gee 'n duidelik verklarende sin waarin onself as twee woorde gebruik word. (1)
- 5.9 Wat is die funksie van die agtervoegsel van die onderstreepte woord in paragraaf 6? (1)
- [10]**

TOTAAL AFDELING C: 30
GROOTTOTAAL: 70